ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ БАВЛИНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БАУЛЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ **КАРАР**

11.03.2019 ел Баулы шәһәре №58

«2019-2023 елларда Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү» муниципаль программасын раслау турында

«Россия Федерациясендә кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү турында» 2007 елның 24 июлендә кабул ителгән 209-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында кече һәм урта эшмәкәрләкне үстерү турында» 2010 елның 21 гыйнварында кабул ителгән 7-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР ИТӘ:

1. «2019-2023 елларда Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү» муниципаль программасын расларга.

2. Баулы муниципаль районы Башкарма комитетының «2016-2020 елларда Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районында кече һәм урта эшмәкәрлеккә ярдәм итү һәм аны үстерү» программасын раслау турында» 2016 елның 2 сентябрендә кабул ителгән 292нче номерлы карары үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Баулы муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенең икътисади үсеш буенча урынбасарына йөкләргә.

Җитәкче И.И. Гозәеров

ЭЧТӘЛЕК

I.	«2019-2023 елларда Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү» муниципаль программасы паспорты………………..	3
II.	Кереш өлеш…………………………………………………………	5
III.	Программаның гомуми өлеше……………………………………......	6
3.1.	«2019-2023 елларда Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү» муниципаль программасы максаты һәм бурычлары....…………………..............	6
3.2.	Агымдагы ситуацияне анализлау, Баулы муниципаль районында КУЭ үсеше проблемаларын бәяләү ……………………………………	6
3.3.	Баулы муниципаль районы икътисадының төрле секторларында КУЭ үсеше …………………………………………………......................	10
3.4.	Баулы муниципаль районында куллану базарын үстерү	15
3.5.	Баулы муниципаль районы яшьләре арасында эшкуарлыкны үстерү..	16
3.6.	Баулы муниципаль районында сәнәгать мәйданчыкларын үстерү һәм резидентларны җәлеп итү ....…………………………………..	17
3.7.	Баулы муниципаль районында халыкның үзмәшгульлеге өчен программа булдыру …………………………………………………	18
IV.	Территориянең инвестицион җәлеп итүчәнлеген бәяләү, эшкуарлыкны үстерү юнәлешләре һәм конкрет чаралар исемлеге ………………………………………………..	19
V.	КУЭ үсеше программасын ресурслар белән тәэмин итү ……………	22
VI.	Программаны тормышка ашырганда туарга мөмкин булган куркынычларны бәяләү һәм аларны җиңү ысуллары …………..	23
VII.	Программаның планлаштырылган икътисадый нәтиҗәлелегә, программа белән идарә итү һәм аны гамәлгә ашыру барышын контрольдә тоту ....……...	26
VIII.	Йомгаклау…………………………………………………………	28
	1нче КУШЫМТА…………………………………………………	29

2нче КУШЫМТА

I. МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Программа исеме	«2019-2023 елларда Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү» муниципаль программасы (алга таба - Программа)
Программы төп эшләүче	Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад һәм территориаль үсеш бүлеге
Программаның максатлары һәм бурычлары	Программаның төп максаты Баулы муниципаль районы территориясендә гражданнарның мөстәкыйль эшкуарлык эшчәнлеген стимуллаштыручы һәм район өчен икътисадның өстенлекле тармакларында нәтиҗәле эшләүче кече һәм урта эшкуарлык субъектлары үсешен тәэмин итүче шартлар тудыру. Программаның бурычлары: - кече һәм урта эшкуарлык эшчәнлеген җайга салучы норматив-хокукый базаны камилләштерү; - административ киртәләрне киметү һәм кече һәм урта эшмәкәрлекне тигез үстерү өчен уңай климат булдыру; - кече һәм урта эшкуарлык субъектларына финанс һәм матди ярдәм күрсәтүне тәэмин итү; - кече һәм урта эшмәкәрлекнең эшлекле мөмкинлекләрен киңәйтү; - кече һәм урта эшмәкәрлек өлкәсе өчен квалификацияле кадрлар әзерләү; - район өчен өстенлекле икътисад тармакларында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү; - кече һәм урта эшкуарлык субъектларын мәгълүмати яктан тәэмин итүнең нәтиҗәлелеген арттыру; - эшмәкәрлек эшчәнлеге мәсьәләләре, дәүләт ярдәме чаралары турында мәгълүматның һәркем өчен ачык булуын тәэмин итү.
Программаның максатчан индикаторлары һәм	Программа чараларының уңышлы үтәлеше 2023 елга түбәндәгеләргә ирешергә ярдәм итәчәк: - кече һәм урта эшмәкәрлек өлкәсендә эшләүче район халкының гомуми саны 20,0%тан 20,6%ка кадәр артуы;

күрсәткечләре	- кече һәм урта эшмәкәрлек предприятиеләре саны 180нән 195 берәмлеккә кадәр арту; - Баулы муниципаль районы бюджетының үз керемнәрендә кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларыннан салым керемнәре өлеше 11,9%тан 13,5%ка кадәр арту; - кече эшмәкәрлек субъектлары финанс әйләнеше 1,8 млрд. сумнан 2,3 млрд. сумга кадәр арту; - тулаем территориаль күрсәткечтә кече һәм урта эшмәкәрлек өлеше үсеше 10,6%тан 11,0% ка кадәр арту; - кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары булган заказчыларның сатып алуларда катнашу өлеше 45,0%ка кадәр арту.
Программаны тормышка ашыру этаплары һәм сроклары	2019 – 2023 еллар
Программаны тормышка ашыручылар	Кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары, Баулы муниципаль районы Башкарма комитеты бүлекләре һәм структур бүлекчәләре, «Баулы шәһәре мәшгульлек үзәге» ДКУ, «Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы Милек һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы» МКУ, Баулы районы авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсе
Финанслау күләме һәм чыганаклары	Гамәлдәге законнар белән тыелмаган федераль, республика, җирле бюджет акчалары, башка чыганаклар
Программаның үтәлешен контрольдә тоту	Баулы муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад һәм территориаль үсеш бүлеге программаны үтәү буенча чараларны оештыра, координацияли һәм контрольдә тота
Программаны тормышка ашыруның төп нәтиҗәләре	- кече һәм урта эшмәкәрлекнең тотрыклы үсеше; - кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары саны арту; - кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары тарафыннан булдырылган эш урыннары арту; - Баулы муниципаль районында эшләүчеләрнең гомуми санында кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары хезмәткәрләре өлеше арту; - җирле бюджетның үз керемнәрендә кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларыннан салым керемнәре өлеше арту.

II. Кереш өлеш

Кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү базар системасының аерылгысыз элементы булып тора, ул Россиядә икътисадый реформалары максатларына – халыкның тормыш дәрәҗәсен югары һәм сыйфатлы итәрлек конкурентлы икътисад булдыруга туры килә.

Кече бизнес елдан-ел Баулы муниципаль районы икътисадында зуррак роль уйный, җитештерү белән бәйле һәм җитештерү белән бәйле булмаган эшчәнлекне оештыруның нәтиҗәле формаларының берсе булып тора, куллану базарын сыйфатлы товарлар һәм җирле производство хезмәтләре белән баету, халыкның тормыш дәрәҗәсен һәм мәшгульлеген арттыру проблемаларын хәл итү, бюджет системасына салым кертемнәрен арттыру кебек районның икътисади юнәлешләрен үстерүгә йогынты ясый.

Баулы муниципаль районы җирле үзидарә органнары эшмәкәрлекне үстерү юнәлешендәге эшчәнлекләрен «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 6 октябрендә кабул ителгән 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15нче статьясында һәм «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында» 2007 елның 24 июлендә кабул ителгән 209-ФЗ номерлы Федераль законның 11нче статьясында күрсәтелгән вәкаләтләр кысаларында алып баралар.

Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының эшчәнлеге характеры һәм масштабы Баулы муниципаль районында эшлекле һәм икътисадый климатның мөһим индикаторлары булып тора. Кече һәм урта бизнес өлкәсендә көндәшлекне үстерү, өстәмә эш урыннарын арттыру, салым базасын киңәйтү, тулай эчке продуктны арттыру потенциалы салынган.

Программаның төп бурычларыннан берсе – халык арасында эшкуарлык активлыгы үсешенә, бизнесның тармак структурасын үзгәртүгә максималь йогынты ясарлык уңай шартлар тудыру. Җитештерү секторына кече һәм урта бизнес вәкилләрен мөмкин кадәр күбрәк җәлеп итү өчен кулдан килгәннең барысын да эшләргә кирәк.

III. Программаның гомуми өлеше

3.1. «2019-2023 елларда Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү» муниципаль программасы максаты һәм бурычлары

Программаның төп максаты Баулы муниципаль районы территориясендә гражданнарның мөстәкыйль эшкуарлык эшчәнлеген стимуллаштыручы һәм район өчен икътисадның өстенлекле тармакларында нәтиҗәле эшләүче кече һәм урта эшкуарлык субъектларының үсешен тәэмин итүче шартлар тудыру.

Программаның бурычлары:

кече һәм урта эшкуарлык субъектларына финанс һәм мөлкәти ярдәм күрсәтүне тәэмин итү;

район өчен өстенлекле икътисад тармакларында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү;

кече һәм урта эшмәкәрлекнең эшлекле мөмкинлекләрен киңәйтү;

кече һәм урта эшкуарлык эшчәнлеген җайга сала торган норматив-хокукый базаны камилләштерү;

эшкуарлык эшчәнлеге мәсьәләләре, дәүләт ярдәме чаралары турында мәгълүматның һәркем өчен ачык булуын тәэмин итү;

кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларын мәгълүмати тәэмин итүнең нәтиҗәлелеген арттыру;

кече һәм урта эшмәкәрлек өлкәсе өчен квалификацияле кадрлар әзерләү;

административ киртәләрне киметү һәм кече һәм урта эшмәкәрлекне тигез үстерү өчен уңай климат булдыру.

3.2. Агымдагы ситуацияне анализлау, Баулы муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлык үсеше проблемаларын бәяләү

Кече бизнес муниципаль районның социаль-икътисадый үсешенә сизелерлек өлеш кертә. Кече һәм урта бизнес вәкилләренең социаль җаваплылыгы артты. Үз эшләрен оештыру, кулланучыларга хезмәт күрсәтү дәрәҗәсе заманча һәм цивилизациялерәк була бара.

Баулы муниципаль районы икътисады үз эченә нефть сәнәгатен, авыл хуҗалыгын, төзелеш, транспорт хезмәтләре күрсәтүне, ваклап сату сәүдәсен һ. б. ала.

Тулай территориаль продуктта кече бизнес субъектлары өлеше 10,6 % тәшкил итә. Кече бизнес субъектларының өлеше түбән булу муниципаль район икътисадының нефть-газ чыгару тармагына бәйлелеге белән бәйле. 2018 елда

эчке территораль продуктта нефть тармагы өлеше 70,0 % тәшкил итте.

2018 елның 1 октябренә Баулы муниципаль районында 2 урта һәм 181 кече эшмәкәрлек субъекты, 650 шәхси эшмәкәр үз эшчәнлекләрен алып барды. Авыл хуҗалыгы тармагында 14 хуҗалык, 44 кече крестьян-фермер хуҗалыгы, 8 763 шәхси хуҗалык мәшгуль. Алар барысы да, заманча технологияләр кертеп, беркетелгән җирләрдә уңышлы эшлиләр.

Кече бизнес өлкәсендә рәсми рәвештә 1757 кеше эшли, бу районның барлык предприятиеләре хезмәткәрләренең гомуми санының 20,3% ын тәшкил итә.

Кече предприятиеләрнең әйләнеше 2018 елның 9 аенда 1 млрд.253 млн. сум тәшкил итте, 2017 елның шул ук чорына карата үсеш 103,1% тәшкил итте.

Кече бизнес өлкәсендә эшләүчеләрнең уртача айлык хезмәт хакы 2018 елның 9 аенда 16 352,10 сум тәшкил итте, узган елның шул ук чоры белән чагыштырганда үсеш 108,4%.

Эшмәкәрлек икътисадтагы конкурентлы тонусны сакларга ярдәм итә, базар башлангычларында оештырылган иҗтимагый корылышка социаль терәк булып тора һәм җәмгыятьнең социаль катламын формалаштыра.

Кече бизнесның тармак структурасы, андагы эш белән тәэмин итү һәм продукцияне (хезмәт күрсәтүләрдән) реализацияләүдән кергән табыш структурасы эшмәкәрлек күбесенчә сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү өлкәсендә үсеш алуын күрсәтә. Әлеге хезмәт күрсәтү өлкәләре 24,0% тәшкил итә, аның 20,0% – төзелешкә, 10,0% – эшкәртү производствосына, 7,0% – авыл хуҗалыгына, 6,0% – транспорт хезмәтләренә туры килә.

Баулы шәһәрендә Федераль сәүдә челтәрләренең актив үсешенә карамастан, соңгы елларда эшмәкәрләр эшчәнлегенең иң киң таралган төре булып, элеккечә, ваклап сату сәүдәсе кала бирә. Шуны да билгеләп үтәргә кирәк, соңгы 4 елда шәһәр һәм районның сәүдә нокталарында сатып алучыларга тәкъдим ителгән товарларның күләме һәм ассортименты шактый киңәйтелде. Эшмәкәрлек структурасы эшчәнлекнең түбәндәге төрләреннән формалаша:

- күпләп-ваклап сату, автотранспорт чараларын һәм мотоциклларны ремонтлау – 44,3%;
- авыл һәм урман хуҗалыгы, ау, балыкчылык һәм балык үрчетү – 15%;
- транспортлау һәм саклау – 8%;
- эшкәртү производствосы – 4,6%;

- төзелеш – 4,2%;

– профессиональ, фәнни, техник эшчәнлек – 4%.

Эшмәкәрлек структураларының матди-техник базасы ныгуын дәвам итә, аларның эшчәнлеге формалары һәм ысуллары камилләштерелә.

Соңгы елларда районда халыкка хезмәт күрсәтүче кече бизнес предприятиеләре дә актив үсеш ала. Беренче чиратта, ял оештыру. Мәсәлән, балалар күңел ачу үзәкләре, банкет заллары, бәйрәмнәр оештыру һәм башкалар. 2019 ел башына районда балалар иҗатын үстерү буенча 5 учреждение, 21 кафе эшли («Полет» кафесы ачылды) иде.

Шулай ук халыкта сәламәтлек һәм матурлык хезмәтләренә ихтыяҗ зур. Бу сәламәтлек үзәкләре, чәчтарашханәләр, матурлык салоннары кебек проектларда чагылыш таба. 2018 елның 9 аенда районда шундый 9 бина ачылды.

2015-2018 еллардагы кече һәм урта эшкуарлыкның икътисадый күрсәткечләренә анализ 1нче таблицада китерелгән.

1нче таблица

№ п/п	Күрсәткеч исеме	2015 ел	2016 ел	2017 ел	2018 ел Бәя
1.	Икътисади актив кече предприятиеләр саны, бер.	221	195	190	180
2.	Теркәлгән шәхси эшмәкәрләр саны, бер.	630	642	643	650
3.	Уртача айлык хезмәт хакы, сум.	19064,8	15026,8	15056,3	16300,0
4.	Кече предприятиеләр әйләнеше, млн. сум.	1573,3	1726,1	1832,8	1895,1
5.	Кече предприятиеләрдә хезмәткәрләрнең уртача саны, бер.	1006	981	992	980
6.	Кече һәм урта эшкуарлык өлкәсендә эш белән тәэмин ителгән халык өлеше (районның барлык предприятиеләре хезмәткәрләренең уртача санына карата, %)	18,2	18,9	19,8	20,0
7.	Тулаем территориаль продуктта кече һәм урта бизнес өлеше, %	10,6	10,6	10,6	10,6
8.	Җирле бюджетка кече эшмәкәрлек субъектларыннан салым һәм салым булмаган түләүләр керү, млн. сум.	40,8	42,05	44,4	45,7
9.	Җирле бюджет кертемнәрнең гомуми	9,2	9,5	10,8	11,9

	күләмендә КУЭдан салымнар һәм түләүләр өлеше, %				
10.	КУЭ субъектлары катнашкан сатып алулар өлеше, %	21	39	37	61,5

Анализ (1нче таблица) кече предприятиеләр саны кимегәнен күрсәтә Бу «бер көнлек» предприятиеләрне бетерүгә бәйле. Акрын булса да, шәхси эшмәкәрләр саны арта бара. Район икътисадына җирле бюджетка салым һәм салым булмаган түләүләр зур өлеш кертә, әлеге күрсәткеч 2015 елдан 2018 елга 40,8 млн. сумнан 45,7 сумга кадәр артты.

Шулай ук «Кече һәм урта эшкуарлык субъектлары катнашкан сатып алулар өлеше» күрчәткече уңай динамикага ия. 2018 елда әлеге күрсәткеч 61,5% тәшкил иткән.

Баулы муниципаль районы территориясендә җирле үзидарә органнарының һәм кече һәм урта эшкуарлык субъектларының үзара хезмәттәшлеге нәтиҗәлелеген арттыру, районның социаль-икътисадый үсешенең төп юнәлешләре буенча тәкъдимнәр эшләү һәм уртак эшчәнлекне координацияләү максатларында Баулы муниципаль районының кече һәм урта эшмәкәрлеген үстерү буенча Координация советы төзелде.

Баулы муниципаль районының кече эшмәкәрлек субъектлары арасында үткәрелгән сораштыру нигезендә кече бизнес вәкилләре алдында барлыкка килгән түбәндәге төп проблемаларны аерып күрсәтергә мөмкин:

җайга салу һәм ярдәм күрсәтүнең норматив-хокукый базасы камил булмавы;

финанслар һәм кредитлар белән ярдәм итүнең һәм матди ресурслар белән тәэмин итүнең нәтиҗәле механизмнары булмау;

салым салу системасының камил булмавы;

яңа эш башлаучы эшмәкәрләргә комплексылы ярдәм күрсәтү структурасы булмавы;

әйләнеш капиталын тулыландыру өчен банктан кредит алып булмавы (кыйммәт булу һәм банк өчен җитәрлек булган залог юклыгы аркасында). Кече эшкуарлыкка финанс-кредит ярдәме күрсәтү проблемалары кече предприятиеләрнең финанс яктан тотрыклылыгы һәм залог калдыру мөмкинлеге түбән булу, кече эшкуарлык субъектларының традицион финанс инструментларын куллану мөмкинлекләре чикләнгәнлеге һәм кече эшкуарлыкка ярдәм итүнең нәтиҗәле финанс механизмнары булмау аркасында

килеп чыга. Шуңа күрә кече предприятиеләрнең банк кредиты алу мөмкинлеге чикләнгән;

кече һәм урта эшкуарлык җитәкчеләренең һәм шәхси эшкуарларның хокукый, финанс, салым законнары мәсьәләләрендә әзерлеге җитәрлек булмавы;

салым, таможня, пенсия, финанс, җир, табигать саклауа кагылышлы һәм башка Россия законнарының еш үзгәреп торуы;

табигый монополияләр хезмәтләренә тарифлар һәм бәяләр күтәрелү;

финанс чаралары җитмәү сәбәпле, җирле үзидарә органнары тарафыннан финанс ярдәме җитәрлек дәрәҗәдә булмавы.

3.3. Баулы муниципаль районы икътисадының төрле секторларында кече һәм урта эшмәкәрлек үсеше

Муниципаль район территориясендә кече бизнес икътисадының түбәндәге секторлары актив үсә:

- ваклап сату, көнкүреш хезмәтләре;
- төзелеш;
- авыл хуҗалыгы.

Кече бизнесның актив үсеп килүче предприятиеләре арасында түбәндәге предприятиеләрне аерып алырга мөмкин:

1. Биктерра «ҖЧҖ»

Предприятие 20 төрле брусчатка, мунча өчен агач эшләнмәләре, коеп ясалган әйберләр (капкалар, беседкалар), профнастил, сайдинг, керамзит-бетон блоклар җитештерә. Бүгенге көндә хезмәткәрләр саны 47 кеше тәшкил итә.

2. Садыков Р. А. КФХ

Сөт заводының җитештерү куәте айга 167 тонна тәшкил итә. Предприятие сөт продукциясенең 20 төрен җитештерә. Төп кулланучылар – Баулы шәһәрләре һәм Татарстан Республикасы һәм Башкортостан Республикасының якындагы шәһәрләре һәм районнары азык-төлек ваклап сату челтәрләре, балалар бакчалары, мәктәпләр, ашханәләре.

Заводта 40 эш урыны булдырылган. 2019 ел башында өстәмә рәвештә бер сәгатькә 3000 пластик шешә җитештерү һәм аны сөт продукциясе белән тутыру буенча яңа цех ачылды, шул ук вакытта өстәмә 6 эш урыны булдырылды.

3. <u>ООО «Башак»</u>

Компания бөртекле һәм үсемлек культураларыннан он җитештерә. Хезмәткәрләр саны 8 кеше тәшкил итә. Җитештерелгән продукция нигездә Татарстан Республикасының һәм Башкортостан Республикасының күрше районнарында сатыла.

4. <u>«Баулы икмәк заводы» ҖЧҖ</u>

Икмәк-күмәч эшләнмәләре ассортименты 40 төрдән артык тәшкил итә, ассортиментны 60ка кадәр арттыру планлаштырыла. 60 эш урыны булдырылган. Печенье, прәннек һәм зефир җитештерү җиһазлары урнаштырылды. Элек бу төр продукция районга күрше өлкәләрдән кертелә иде. Туңдырылган ярымфабрикатлар җитештерү (20дән артык төр) цехы ачылды. Продукция Баулы муниципаль районының сәүдә объектларына һәм «Пятерочка», «Эссен», «Магнит», «Изобилие» кибетләренә, шулай ук Татарстан Республикасының һәм Башкортостан Республикасының күрше районнарына җибәрелә.

Авыл хуҗалыгы терлекчелеккә юнәлдерелгән – сөт-ит терлекчелеге, сарык үрчетү, умартачылык; сабан ашлыгы, көзге арыш, арпа, карабодай, борчак үстерелә. Районныж аеруча эре авыл хуҗалыгы җитештерүчеләре: «Берлек» ҖЧҖ, «Кызылъяр» ҖЧҖ, «Николашкино» ҖЧҖ, «Исламгалиев» КФХ, «Миңнуллин» КФХ.

Агросәнәгать паркы җитештерелгән продукцияне сатуда зур ярдәм булды. Агросәнәгать паркы территориясендә атна саен авыл хуҗалыгы ярминкәләре оештырыла.

Шулай ук район территориясендә түбәндәге яңа проектлар актив үсеш ала:

1) «Баулы муниципаль районының Кызылъяр авыл җирлеге территориясендә җиләк-җимеш һәм җиләк культуралары үстерү» («Юнысов С. Р. » КФХ). «Юнысов С. Р.» КФХ – яңа эш башлаучы фермер, 2018 елда район территориясендә җиләк-җимеш һәм җиләк культуралары үстерү буенча үз эшчәнлеген башлап җибәрде. Әлеге проект Баулы муниципаль районы халкын сыйфатлы һәм һәркем алырлык продукция белән тәэмин итәргә мөмкинлек бирәчәк. 5 яңа эш урыны булдырылган. Кертелгән инвестицияләр күләме 1,5 млн сум тәшкил итә;

2) «Тимурбаева Р. М. КФХ гаилә фермасы» (Баулы муниципаль районының Александровка авылы). «Тимербаева Р. М.» КФХ ун елдан артык район территориясендә эре мөгезле терлек үрчетә. Өстәмә 3 яңа эш урыны булдырылган. Әлеге проект Баулы муниципаль районының Александровка авыл җирлеге территориясендә яңа гаилә терлекчелек фермасы төзергә һәм савым сыерлары санын 50 башка арттырырга мөмкинлек бирде;

3) Баулы муниципаль районының Татар Кандыз авыл җирлеге территориясендә «Исламгалиевлар» КФХ 1500 баш мөгезле эре терлек симертү фермасы төзү планлаштыра. Ферма төзү эре мөгезле терлекләр санын арттырырга һәм 20 эш урыны булдырырга мөмкинлек бирәчәк. Әлеге проектны гамәлгә ашыру 2019 елга планлаштырылган. Проект Баулы муниципаль районының социаль-икътисади үсеше өчен кирәк.

4) «Төзелеш материаллары җитештерү» («Рус» ҖЧҖ, Геворгян Э. Р.). 2018 елда төзелеш материаллары: поребриклар, бордюралар, брусчатка, керамзит блоклар, профнастил, черепица, гипсокартон өчен профильләр җитештерү линиясе ачылды. Бүгенге көндә асфальт-бетон заводын монтажлау эше бара, аны 2019 елның 2 кварталында эшләтеп җибәрү планлаштырыла. Хезмәткәрләр саны 45 кеше тәшкил итә.

5) 2019 елның 2нче кварталында «Александровка спирт заводы» ҖЧҖ предприятиесе базасында этилацетатның сынау партиясен җитештерү буенча яңа җиһазлар эшләтеп җибәрү планлаштырыла. «Александровка спирт заводы» ҖЧҖ генераль директоры Гафуров Айдар Анурбекович Баулы муниципаль районында этилацетат җитештерү (этилацетат, коры азык чүпрәсен, азык-төлек углекислотасы) заводын төзү инициативасы белән чыкты. Продукцияне Татарстан Республикасы предприятиеләренә (ЕвроСэФ, Татарстан ДИО, Казан аз тоннажлы химия заводы, «Хитон» ААҖ) һәм Башкортостан Республикасы предприятиеләренә («КОЛОРГРАД» ҖЧҖ, «УРАЛРЕГИОН» ҖЧҖ, «Весна» ҖЧҖ, «Бирская лакокрасочная компания» ҖЧҖ, «Уральские краски» ҖЧҖ) тәкъдим итү күздә тотыла. Хәзерге вакытта предприятиедә 300 м3 мәйданлы уксус кислотасы складын төзү һәм 22 махсус насос урнаштыру эшләре бара, шулай ук проект-смета документациясенә үзгәрешләр кертелә.

6) Районга туристларны җәлеп итү өчен туризм өлкәсендә дә бизнес үсә. Табигатьтә актив ял итәргә һәм балык тотырга яратучылар районның балык үрчетү хуҗалыкларына бик теләп киләләр. Баулы районында бүгенге көндә

шундый 3 хуҗалык бар. «Дымка” балык хуҗалыгы (ИП Сәлимов Р. С.) иң эре балык үрчетү хуҗалыгы булып тора. Нигездә, хуҗалык карп үрчетү һәм күпләп сату белән шөгыльләнә. Балык тотарга яратучылар биредә түләүле нигездә тота ала. Балык тотарга яратучылар Баулы районыннан гына түгел, якын-тирә төбәкләрдән дә киләләр.

«Экият» балыкчылык хуҗалыгы (ИП Нуриева Г.И.) һәм «Яхшы балык тоту» (ИП Фәттахов Р. З.). Бу хуҗалыклар ял итүне балыкчылык белән берләштерүгә юнәлдерелгән. «Әкият» балык үрчетү хуҗалыгы территориясендә палаткалар шәһәрчегендә тулы кыйммәтле ял тәкъдим ителә. Транспорт өчен махсус стоянка бар. Ял итүчеләр өчен таулар, урман, елга, күл, пляж волейболы, өстәл теннисы, мини футбол, җирле флора һәм фауна белән фотосессия, балык тоту (сентябрь, октябрь) тәкъдим ителә. Территория төзекләндерелгән, шаян күрсәткечләр, табличкалар бар, эчә торган су, поход мунчасы бар. Беседкалар һәм учаклар ягу өчен яхшы урыннар бар. «Әкият» балык хуҗалыгы яшьләр һәм корпоратив клиентлар арасында бик популяр. Сезонлы – майдан октябрьгә кадәр эшли. Балык хуҗалыгына кадәр яхшы грунт юлы бар.

«Яхшы балык тоту» хуҗалыгы үз туристларын төзекләндерелгән өйләрдә кабул итә. Территориясендә шундый 5 йорт бар, электр кертелгән, җылытыла Йорт янындагы территориядә беседка, мангал, газ плитәсе һәм умывальниклар, бәдрәф һәм буа аркылы күперләр урнаштырылган. Балык хуҗалыгына юл, нигездә, асфальт буенча, территориягә керү урынында грунт юл.

7) 2018 елның августында Баулы муниципаль районының Кызылъяр авыл җирлегенең Уба авылы янында (Татарстан һәм Башкортстан чигендә, М-5 трассасы буенда) CRG-200 урта магистраль самолетында 29 кешелек «Полёт» кафесы ачылды. 2019 елда шул ук территориядә «Поляна» рестораны ачу планлаштырыла. Әлеге бинаны шәхси эшмәкәрләр Аркадий һәм Араик Манукян ачты. Балык тотарга яратучылар өчен дә карьерларда сезон вакытында түләүле балык тоту оештырыла. Беседкалар һәм учак ягу урыннары бар. Кертелгән инвестицияләр күләме 2 млн. сум.

8) Районда туризмны үстерү өлкәсендә шулай ук балалар ялын, туристик походларны һәм палаткалы лагерьларны оештыру белән шөгыльләнүче «Радуга» ЦООТ ҖЧҖ актив эш алып бара.

Районда юл буе сервисын үстерү мәсьәләсе актуаль булып кала. Моны бары кече эшкуарлык субъектлары катнашында гына башкару мөмкин.

3.4. Баулы муниципаль районында куллану базарын үстерү

Эшмәкәрлек эшчәнлеге бүген сәүдә, сәнәгать производствосында, көнкүреш хезмәтләре күрсәтүдә, авыл хуҗалыгы производствосында үсеш ала. Федераль сәүдә челтәрләре актив үсүгә карамастан («Магнит», «Магнит у Дома», «Пятерочка», «Кызыл һәм Ак», «Изобилие»), соңгы елларда эшмәкәрләр эшчәнлегенең киң таралган төре булып, элеккечә, ваклап сату кала бирә. Шуны да билгеләп үтәргә кирәк, соңгы дүрт елда районның сәүдә нокталарында сатып алучыларга тәкъдим ителгән товарларның күләме һәм ассортименты шактый артты һәм киңәйде. Алда әйтелгәнчә, шәхси эшмәкәрләр структурасында эшмәкәрләрнең 44%ы ваклап сату, автотранспорт чараларын һәм көнкүреш әйберләрен ремонтлау өлкәсендә шөгыльләнә.

2018 елда кече бизнес өлкәсендә 140 эш урыны булдырылган. Кече бизнес район халкы өчен шактый эш урыннары булдырып кына калмый, район икътисадына зур өлеш тә кертә.

2018 елның 9 аенда ваклап сату әйләнеше 3 140,2 млн. сумнан артык тәшкил итте, үсеш темпы – 104,5%.

2018 елның 9 аенда түләүле хезмәтләрне гамәлгә ашыру күләме 544,8 млн. сум тәшкил итте, әлеге күрсәткеч узган ел белән чагыштырганда 4% ка кимеде.

2018 елның 9 аенда сәүдә хезмәткәрләренең уртача айлык хезмәт хакы 22190 сум тәшкил итте, узган ел белән чагыштырганда үсеш – 104,3%.

2015-2018 елларда куллану базарында кече бизнесның үсеш динамикасы 2нче таблицада китерелгән.

2нче таблица

№ п/п	Күрсәткеч исеме	2015 ел	2016 ел	2017 ел	2018 ел бәя
1.	Ваклап сату, автотранспорт чараларын һәм мотоциклларны, көнкүреш әйберләрен ремонтлау белән шөгыльләнүче кече предприятиеләр саны, бер.	35	46	39	44
2.	Ваклап сату, автотранспорт чараларын һәм мотоциклларны ремонтлау белән шөгыльләнүче шәхси эшмәкәрләр саны	313	312	296	285

	бер.				
3.	Ваклап сату әйләнеше, млн. сум.	3801,6	4002,5	4121,0	4306,4
4.	Җан башына ваклап сату әйләнеше, мең сум.	106,9	113,0	116,9	123,8
5.	Түләүле хезмәтләрне гамәлгә ашыру күләме, млн. сум.	832,1	850,5	726,8	727,0
6.	Җан башына түләүле хезмәт күрсәтүне гамәлгә ашыру күләме, мең сум.	23,4	24,0	20,6	20,8

Кече һәм урта бизнес секторындагы уңай динамикага карамастан, алга таба үсеш өчен чаралар кабул итүнең актуальлеге ачык күренә. Бу икътисади актив урта сыйныф формалаштыру юлы белән халыкның тормыш дәрәҗәсен күтәрү, икътисади үсеш темпларын арттыру зарурлыгына бәйле.

3.5. Баулы муниципаль районы яшьләре арасында эшкуарлыкны үстерү

Яшьләрне районның һәм шәһәрнең социаль-икътисадый үсешенә җәлеп итү, яшьләр эшкуарлыгына ярдәм итү максатларында Баулы муниципаль районы Башкарма комитеты «2016-2020 елларда Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районының яшьләр эшкуарлыгына ярдәм» муниципаль программасын кабул итте.

Программаның бурычлары:

- яшьләрне эшмәкәрлек эшчәнлеге өлкәсендә мәгълүмати тәэмин итү системасын үстерү;
- эшкуарлык эшчәнлегенең уңай имиджын һәм абруен формалаштыру;
- эшлекле яшьләр өчен белем бирү программаларын эшләү һәм гамәлгә кертү;
- яшь эшкуарларга кураторлык итү һәм яшьләр эшкуарлыгының бизнес-проектларын алга этәрү.

Социаль активлыкны үстерү өчен яшьләр һәм мәктәп укучыларына балчыктан һәм гипстан сыннар ясау буенча мастер-класслар, консультацияләр, яшь эшмәкәрләр һәм югары сыйныф укучыларының идеяләрен бәяләү, апробацияләү үткәрелә.

Яшьләрне эшмәкәрлек эшчәнлегенә тарту максатында районда «Эшкуарлык фабрикасы» һәм «Бизнес десант» кебек белем бирү проектлары даими үткәрелә, анда югары сыйныфлар һәм аграр көллият укучылары катнаша. Шулай ук алар өчен бизнес вәкилләре катнашында очрашулар, түгәрәк өстәлләр уздырыла.

Эшмәкәрлек эшчәнлеген стимуллаштыру һәм инициативага ярдәм итү максатында ел саен «Елның иң яхшы эшкуары» конкурсы уздырыла, анда районның иң яхшы эшкуарлары 11 номинация буенча бүләкләнә, шул исәптән «Иң уңышлы эшләүче яшь эшкуар» номинациясе буенча да. Шулай ук районның яшь эшкуарлары «Россиянең яшь эшкуары» региональ конкурсында катнаша. 2018 елда төбәк конкурсында Баулы районыннан 4 эшмәкәр катнашты. Баулы шәһәренең яшь эшкуары Артак Микаелян бу конкурста «Авыл хуҗалыгы эшмәкәрлеге» номинациясендә дипломант булды.

3.6. Баулы муниципаль районында сәнәгать мәйданчыкларын үстерү һәм резидентларны җәлеп итү

Икътисадның реаль секторы үсешен тәэмин итү максатларында, бизнес алып бару өчен уңайлы шартлар тудыручы муниципаль дәрәҗәдәге сәнәгать мәйданчыкларын актив үстерү планлаштырыла. Бүгенге көндә районда 2015 елда файдалануга тапшырылган «Агропарк» ҖЧҖ (ИП Ягудин И. А.) Агросәнәгать паркы бар. Территориянең гомуми мәйданы 40 000,00 кв. м., бинаның мәйданы 1 500 кв. м. тәшкил итә. Агропаркта алты резидент – Розиков С. А. ШЭ, Миңнеханова А. К. ШЭ, Мөхетдинов И. Р. ШЭ, Ягудина Ф. С. ШЭ, Мамаев А. Н. ШЭ, Денисламов И. М. ШЭ эшли, аларда 14 хезмәткәр мәшгуль.

Бораулау эшләре идарәсенең элеккеге эретмә-бетон узелы базасында «СпецПромПрогресс» ҖЧҖнең яңа предприятиесе булдырылган. Предприятие эшчәнлегенең төп юнәлеше-нефть-газ җиһазлары җитештерү һәм сервисы, нефть һәм газ скважиналарын капиталь һәм агымдагы ремонтлау өчен яңа һәм стандарт булмаган төр җиһазлар эшләү.

Элеккеге «Баулынагрохимсервис» ААҖ базасы территориясендә 4 яңа предприятие төзелде: «Биктерра» ҖЧҖ, «Башак» ҖЧҖ, Садыков Р. А. КФХ сөт заводы һәм «Автоцентр» кибете.

Элеккеге «Баулы ПАТП» ААҖ территориясендә «СК Арт» ҖЧҖ предприятиесе юл һәм тротуар бордюрлары, керамзит һәм доломит блоклары җитештерә. Цехта 7 кеше эшли.

Баулы муниципаль районында бар:

- 1,5 га мәйданлы муниципаль җир, аларда 1772 кв. м мәйданлы 18 буш күчемсез милек объекты урнашкан;

- «Татнефть-Актив» ҖЧҖнең буш торучы җитештерү базасы (гомуми мәйданы 7 500 кв.м., әзер инженерлык коммуникацияләре (газ, ут, су), җир участокларының гомуми мәйданы 11,6 га булган 16 бина). Кызганычка каршы, әлеге мәйданнарны эшкә кертү бик катлаулы.

3.7. Баулы муниципаль районында халыкның үзмәшгульлеге өчен программа булдыру

Финанс хәле катлаулы булган яки акчасы яисә банктан кредит алу мөмкинлеге булмаган килеш үз эшен оештырырга теләгән һәркем халыкның үзмәшгульлегенә ярдәм итү программасыннан файдалана ала. Әлеге программада 18 яшькә җиткән һәм үз эшен оештырырга теләгән, рәсми рәвештә эшсез дип исәпләнгән Россия Федерациясе гражданнары катнаша ала. Ул Баулы шәһәре халыкны эш белән тәэмин итү үзәгендә консультация, иң мөһиме – эшмәкәрлек эшчәнлеген оештыруга финанс ярдәм алырга мөмкин, аның күләме бүгенге көндә 117 600 сум тәшкил итә.

2018 елда үз эшен ачуга Баулы шәһәре халыкны эш белән тәэмин итү үзәгендә исәптә торучы 11 кеше гомуми суммасы 1 млн. 287 мең сумлык субсидия алды.

2019 елның 1 гыйнварыннан Татарстан Республикасы территориясендә «Һөнәри керемгә салым» махсус салым режимын билгеләү буенча эксперимент үткәрелә. Бу үзмәшгуль гражданнарның керемнәрен легальләштерү өчен эшләнә, чөнки асылда алар “күләгәдәге бизнес” белән әөгыльләнә һәм бернинди салым түләми. Районда махсус салым режимын куллану буенча сынау проектын тормышка ашыру өчен «Юл картасы» эшләнде. «Юл картасы» нигезендә өйдә эш алып баручы гражданнар белән очрашулар, салым хезмәте, Пенсия фонды, халыкны эш белән тәэмин итү үзәге вәкилләре катнашында консультатив ярдәм рәвешендә киңәшмәләр үткәрелә.

IV. Территориянең инвестицион җәлеп итүчәнлеген бәяләү, эшкуарлыкны үстерү юнәлешләре һәм конкрет чаралар исемлеге

Баулы муниципаль районының инвестицияләр кертү өчен отышлы район дигән имиджы бар.

Баулы җире нефть запасларына, балчык, известняк, гравий, вак таш, урман ресурсларына бай. Территория 1222,85 кв. км тәшкил итә, шул исәптән авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрнең мәйданы – 913,28 кв. км.

Баулы районы аша җанлы транспорт артерияләре уза: М5 «Урал» Мәскәү-Чиләбе а/ю, Уфа ш., Самара ш., Урта Азия һәм Казахстанга а/ю. Баулы шәһәре аша Казан – Оренбург автомобиль трассасы уза.

Уңайлы логистик урнашуы ярдәмендә Баулы районы инвестиция кертү өчен отышлы. Яңа инвесторлар эзләү буенча системалы рәвештә эш алып барыла. Кече бизнес та районның төп капиталына инвестицияләр кертә. 2017 ел нәтиҗәләре буенча төп капиталга кече бизнес өлеше 42% тәшкил итә. Районда инвесторлар өчен барлык шартлар да бар. Инвестицияләрне җәлеп итү буенча «2015-2020 елларга Баулы муниципаль районының инвестицион эшчәнлеген үстерү буенча максатчан программа» эшләнде. Районның бурычы – инвестицияләр җәлеп итү өчен шартлар тудыру.

Инвесторларның эше уңышлы булсын өчен файдалы казылмалар, буш җир участоклары бар. Производстволарны урнаштыру өчен яраклы буш җитештерү мәйданчыклары, җир участоклары турында мәгълүмат базасын формалаштыруга аерым игътибар бирелә.

Район халкының тормышын яхшыртуга юнәлдерелгән тотрыклы икътисадый үсешне тәэмин итү максатында эшмәкәрлек эшчәнлегенең өстенлекле төрләре билгеләнде:

- авыл хуҗалыгы;
- азык-төлек һәм эшкәртү сәнәгате;
- транспорт өлкәсе;
- юл буе сервисы;
- туризм;
- җәмәгать туклануы;
- мәдәни-спорт һәм массакүләм ял.

Программаның максатларына һәм бурычларына норматив-хокукый, оештыру һәм финанс чаралары һәм чаралар комплексын гамәлгә ашыру юлы белән ирешелә.

Программа кысаларында үзара бәйләнгән һәм координацияләнгән чаралар комплексын тормышка ашыру күздә тотыла.

Программа чаралары исемлеге әлеге программага кушымтада китерелә.

Программа чараларына ел саен, аларның фактик үтәлешен исәпкә алып һәм яңа проблемаларның актуальләшүеннән чыгып, төзәтмәләр кертелә.

1нче бурыч: кече һәм урта эшкуарлык эшчәнлеген җайга салучы норматив-хокукый базаны камилләштерү.

Чара: кече һәм урта предприятиеләр эшчәнлеген җайга салучы норматив-хокукый актларны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү.

2нче бурыч: административ киртәләрне киметү һәм кече һәм урта эшмәкәрлекне тигез үстерү өчен яхшы климат булдыру.

1нче чара: эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыруның актуаль мәсьәләләре буенча киңәшмәләр, түгәрәк өстәлләр, эшкуарлар белән очрашулар үткәрү.

2нче чара: контроль-күзәтчелек органнары белән уртак киңәшмәләр уздыру.

3нче бурыч: кече һәм урта эшкуарлык субъектларына финанс һәм мөлкәти ярдәм күрсәтү.

Чара: гамәлдәге законнар нигезендә аерым тәртиптә кече һәм урта эшкуарлык субъектларына муниципаль милекне биләү һәм (яисә) файдалануга бирү.

4нче бурыч: кече һәм урта эшмәкәрлекнең эшлекле мөмкинлекләрен киңәйтү.

Чара: «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 5 апрелендә кабул ителгән 44-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль заказларны үтәүдә кече һәм урта эшкуарлык субъектларының катнашуын тәэмин итү.

5нче бурыч: кече һәм урта эшмәкәрлек өлкәсе өчен квалификацияле кадрлар әзерләү.

Чара: «Баулы шәһәренең халыкны эш белән тәэмин итү үзәге» дәүләт казна учреждениесе белән берлектә эшсез халык өчен үз эшләрен булдыру һәм эшмәкәрлек эшчәнлеген үстерү буенча семинарлар, курслар, тренинглар оештыру һәм үткәрү.

6нчы бурыч: район өчен өстенлекле икътисад тармакларында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү.

Чара: авыл хуҗалыгы, туризм, эшкәртү тармагы өлкәсендә кече эшмәкәрлекне үстерү.

7нче бурыч: кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларын мәгълүмати тәэмин

итүнең нәтиҗәлелеген арттыру.

1нче чара: кече һәм урта эшкуарлык субъектларына мәгълүмат алуда ярдәм итү максатларында вакытлы басмалар белән хезмәттәшлек (мәкаләләр, интервью).

2нче чара: Баулы муниципаль районында кече һәм урта эшмәкәрлекнең торышы турында еллык аналитик күзәтү әзерләү.

3 чара: эшсез гражданнарга һәм эшсез халыкка эшмәкәрлек эшчәнлеге белән шөгыльләнү мөмкинлеге турында мәгълүмат җиткерү.

V. Кече һәм урта эшмәкәрлек үсеше программасын ресурслар белән тәэмин итү

Программаны финанслау Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән тәртиптә бюджеттан тыш чыганаклар хисабына тормышка ашырыла.

Татарстан Республикасында кече һәм урта эшкуарлыкка финанс ярдәме күрсәтүнең берничә масштаблы программасы тормышка ашырыла, алар кысаларында эшкуарлар бизнес чыгымнарын каплауга субсидияләр, микрозаймнар, кредитлар буенча гарантияләр яки ташламалы шартларда кредитлар ала алалар.

Бизнес үсеше максатларында Баулы районының 2 кече һәм урта эшкуарлык субъекты «Татарстан Республикасы эшкуарлыкка ярдәм фонды»ннан 4 млн. сумлык микрозайм һәм 2 кече бизнес субъекты 2,7 млн. сумлык «Татарстан Республикасы Гарантия фонды» коммерцияле булмаган оешмасы поручительлеге» алдылар.

2015-2018 елларда финанс ярдәме алган кече бизнес субъектлары буенча мәгълүмат 3нче таблицада китерелгән.

Баулы муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлык субъектларына финанс ярдәме күрсәтү чараларында эшкуарларның катнашуы турында мәгълүмат

3нче таблица

Субсидия атамасы	2015 ел		2016 ел		2017 ел		2018 ел	
	Сан	Сумма, млн. сум	сан	Сумма, млн. сум	сан	Сумма, млн. сум	сан	Сумма, млн. сум

«Лизинг грант» программасы	3	3,63	4	3,88	-	-	1	1,760
«Татарстан Республикасы эшмәкәрлегенә ярдәм фонды» коммерцияле булмаган оешмасының микрозаймнары	1	0,3	-		2	4,00	-	-
«ТР Гарантия фонды» коммерцияле булмаган оешмасы поручительлеге»	-	-	-	-	2	2,70	-	-

Сөт юнәлешендәге мини-фермалар төзергә теләгән һәр шәхси ярдәмче хуҗалыкка район бюджетыннан 11 мең данә керамзит блоклык акча бүлеп бирелә. Бу программадан 2016 елда 10 гаилә файдаланган, 2017 елда - 9, 2018 елда - 10 гаилә. Шулай ук әлеге программада катнашучылар республика бюджетыннан 200 мең сум күләмендә субсидия ала. 2018 елда 3 һәм аннан күбрәк сыер асраучы шәхси ярдәмче хуҗалыкларга җирле бюджет хисабына 15 саву аппараты бүлеп бирелгән. Моннан тыш, терлек һәм кош-корт сатып алу һәм асрау чыгымнарының бер өлеше кире кайтарыла.

Баулы муниципаль районының авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсе белгечләре халыкка түбәндәге ярдәм төрләре турында мәгълүмат җиткерә. Крестьян-фермер хуҗалыклары өчен «Яшь фермер» һәм «Гаилә терлекчелек фермасы» программалары буенча грант ярдәме каралган. Грант алу матди-техник базаны ныгытырга, терлекләрнең баш санын арттырырга, авылда яңа эш урыннары булдырырга мөмкинлек бирә. Аерым алганда, 2018 елда 6 крестьян-фермер хуҗалыгы грантлар алды, гомуми суммасы 10 млн. 493 мең сум тәшкил итте. Программа гамәлдә булган чорда анда 30 хуҗалык катнашты, программа тәмамланганчы аларның санын 35кә җиткерү планлаштырыла.

Баулы муниципаль районы сайтында кече бизнеска бирелә торган ташламалар, кредитлар буенча кирәкле барлык мәгълүмат, шулай ук кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм буенча Россия Федерациясе Хөкүмәте, Татарстан Республикасы Хөкүмәте һәм Баулы районы администрациясе тарафыннан кабул ителгән барлык программалар урнаштырыла. Бу өлкәдә мәгълүмат дефициты юк.

VI. Программаны тормышка ашырганда туарга мөмкин булган куркынычларны бәяләү һәм аларны җиңү ысуллары

4нче таблица

Куркыныч атамасы	Куркыныч ихтималы	Куркынычны җиңү ысулы
1. Программаны финанслап җиткермәү куркынычы		
Республика бюджетыннан финанслап җиткермәү куркынычы	югары	Бюджет кертемнәренең нәтиҗәлелеген мониторинглау; беренче чиратта финанслау өчен өстенлекләрне билгеләү
Муниципаль бюджеттан финанслап җиткермәү куркынычы	югары	Бюджет кертемнәренең нәтиҗәлелеге мониторингы
2. Тышкы мохит үзгәрү белән бәйле куркыныч		
Салым закончалыгы җитди үзгәрү	уртача	Эшкуарларның иҗтимагый һәм һөнәри берлекләре белән үзара хезмәттәшлектә законнарга үзгәрешләр кертү буенча тәкъдимнәр эшләү
Икътисадта кризислы хәлләр	уртача	Эшкуарларның иҗтимагый һәм һөнәри берлекләре белән үзара бәйләнештә барлык дәрәҗәләрдә кече һәм урта эшкуарлык субъектларына дәүләт ярдәме чараларын көчәйтү буенча тәкъдимнәр әзерләү һәм гамәлгә кертү
Кече һәм урта эшкуарлыкка дәүләт ярдәме өлкәсендәге законнарны үзгәртү	уртача	Эшкуарларның иҗтимагый һәм профессорналь берләшмәләре белән үзара бәйләнештә КУЭга дәүләт ярдәме формаларын һәм төрләрен җайга салу буенча тәкъдимнәр эшләү һәм гамәлгә кертү
Программа чараларының актуальлеге кимү	уртача	Программа чараларының нәтиҗәлелеген еллык анализлау; чараларга акчаны яңадан бүлү
3. Кеше факторы белән бәйле куркынычлар		
Эшмәкәрләрнең Программа чараларының һәркем өчен мөмкин булуына ышанмавы	уртача	Үткәрелә торган чаралар турында мәгълүмат биреп, ачыклыкны арттыру;

		Дәүләт ярдәме чаралары ярдәмендә гамәлгә ашырылган уңышлы проектларны киң яктырту, популярлаштыру
Тиешле мәгълүмат булмау сәбәпле, Программа чараларына ихтыяҗ булмау	средняя	Төрле коммуникация каналларын кулланып (ММЧ, муниципаль берәмлекләр, социаль челтәрләр), үткәрелә торган чаралар турында даими мәгълүмат бирү
Кече һәм урта предприятиеләрнең активлыгы җитәрлек булмау	средняя	Кече һәм урта предприятиеләр вәкилләрен җәлеп итеп программа чараларына төзәтмәләр кертү
4. 4. Тискәре табигать күренешләре белән бәйле куркынычлар		
Форс-мажор хәлләр – табигый бәла-казалар (урман янгыннары, корылык, җир тетрәү, су басу)	түбән	Дәүләт хакимияте, җирле үзидарә органнарының форс-мажор хәлләр нәтиҗәләрен бетерү буенча координацияләнгән эше

Программаның максатларына һәм бурычларына ирешү нәтиҗәлелегенә йогынты ясаучы төп куркыныч булып финанс факторы тора.

Аның барлыкка килүе ил һәм район икътисадының торышына һәм барлык дәрәҗә бюджетларны мөмкинлекләренә бәйле.

Чараларны тиешле дәрәҗәдә үтәү һәм программаның максатларына ирешүгә янаучы тискәре факторларга түбәндәгеләрне кертергә мөмкин:

- гамәлдәге законнарның тотрыксызлыгына һәм агымдагы икътисадый вәзгыятькә бәйле факторлар;

- базар конъюнктурасы, товарларга һәм хезмәт күрсәтүләргә бәяләр һәм тарифлар тирбәлеше;

- программа чараларын башкаручылар биргән мәгълүматның тулы булмавы һәм төгәлсезлеге, шулай ук аны вакытында бирмәү.

Районның авыл хуҗалыгы да риск зонасында. Үсемлекчелек нәтиҗәлелеге климат шартларына бәйле, терлекчелектәге гомуми вәзгыять тә тотрыклы түгел, чөнки аның азык базасына үсемлекчелеккә бәйле.

Туфракның уңдырышлылыгын саклап калу, торгызу һәм арттыру максатларында 1 га чәчүлеккә 65 килограммнан да ким булмаган минераль ашламалар кертү, игенчелекне интенсив биологизацияләү, үсемлекләрне яклауда химик чараларны органик ашламаларга алыштыру таләп ителә.

Туфракның уңдырышлылыгын арттыру программада стратегик юнәлеш булып кала бирә, бу түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- авыл хуҗалыгы товар җитештерүчеләренә беркетелгән һәр гектар җирне производствода файдалануга җәлеп итү;

- су һәм җил эрозиясенә каршы көрәш, яклагыч урман үстерү, туфрак саклау технологияләрен һәм чәчү әйләнешләрен кертү исәбенә уңдырышлылыкны саклау;

- авыл хуҗалыгы эшләрен башкаруның оптималь агротехник срокларын үтәү исәбенә туфракның уңдырышлылыгын арттыру.

2030 елга кадәр игенчелектә ресурсларны саклый торган яңа технологияләргә күчү һәм Баулы районы авыл хуҗалыгы матди базасының искергәнлегенә бәйле проблемаларны хәл итү өчен ел саен техниканы 50 млн. сумга яңарту таләп ителә, бу ел саен 3 югары җитештерүчәнлекле ашлык җыю комбайны, 3 куәте югары трактор, 5 берәмлек киң колачлы туфрак эшкәртә торган һәм чәчү техникасын сатып алу дигәнне аңлата.

«Ашлык чистарту комплексларын капиталь ремонтлау» программасына кушылып, районның ун эре хуҗалыгында комплексларның җитештерү куәтләрен яңартырга һәм арттырырга кирәк.

Төп фондларны модернизацияләү чараларын гамәлгә ашыру авыл хуҗалыгы товар җитештерүчеләренә ташламалы кредитлауның һәм лизингның кулай шартларын тәэмин итә торган финанс-кредит механизмнарын камилләштерүне таләп итә.

Әлеге юнәлештә чаралар комплексын гамәлгә ашыру җир ресурсларын торгызу һәм нәтиҗәлелеген арттыру өчен шартлар тудыра.

VII. Программаның планлаштырылган икътисадый нәтиҗәлелеге, программа белән идарә итү һәм аны гамәлгә ашыру барышын контрольдә тоту

Баулы муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү һәм аңа ярдәм итү юнәлешләре, тулаем алганда, кече һәм урта эшкуарлык субъектлары санын арттыруга, кече һәм урта бизнесны сыйфат ягыннан камилләштерүгә, өстәмә эш урыннары булдыруга һәм салым потенциалын арттыруга юнәлдерелгән.

Әлеге программаны гамәлгә ашыру нәтиҗәсендә 2023 елга түбәндәгеләр көтелә:

кече һәм урта эшмәкәрлек өлкәсендә мәшгуль халыкның өлешен 20,0% тан 20,6%ка кадәр арттыру;

кече һәм урта эшмәкәрлек предприятиеләре санын 180нән 195кә кадәр арттыру;

Баулы муниципаль районы бюджетының үз керемнәрендә кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларыннан салым керемнәре өлешен 11,9%тан 13,5%ка кадәр арттыру;

кече эшмәкәрлек субъектлары әйләнешен 1,8 млрд. сумнан 2,3 млрд сумга кадәр арттыру;

тулаем территориаль күрсәткечтә кече һәм урта эшмәкәрлек өлешен 10,6% тан 11,0%ка кадәр арттыру.

Программаны гамәлгә ашыру механизмы ул – билгеләнгән нәтиҗәләргә ирешүне тәэмин итүче сроклар, финанслау күләме һәм җаваплы башкаручылар буенча координацияләнгән чаралары системасы.

Программа чараларын башкаручылар Программа чараларын сыйфатлы һәм вакытында үтәү өчен җаваплы.

Программа җирле үзидарә органнарының, кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасы оешмаларының, кече һәм урта бизнес субъектлары мәнфәгатьләрен чагылдыручы иҗтимагый оешмаларның үзара хезмәттәшлеге аша гамәлгә ашырыла.

Программа белән идарә итү механизмы аны тормышка ашыруда катнашучы Баулы муниципаль районы җирле үзидарә органнарының структур бүлекчәләре эшчәнлеген координацияләүгә нигезләнә.

Баулы муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад һәм территориаль үсеш бүлеге:

- программаны башкаручыларның эшчәнлеген координацияләүне тәэмин итә;

- программаны тормышка ашыру өчен җаваплы;

- программаны үтәү өчен кирәкле муниципаль хокукый актларны эшли;

- программа чараларын гамәлгә ашыру өчен максатчан индикаторлар һәм күрсәткечләр исемлеген төзи;

- программа чаралары, максатчан индикаторлар һәм программаның нәтиҗәлелеге күрсәткечләре исемлеген, чараларга чыгымнар һәм аны башкаручыларның составы исемлеген әзерли;

- программаны гамәлгә ашыруның барышы турында хисап тота һәм хисапны билгеләнгән тәртиптә тиешле республика министрлыкларына юллый.

Программаның үтәлешен Баулы муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенең икътисади үсеш буенча урынбасары контрольдә тота.

VIII. Йомгаклау

Программаны эшләү зарурлыгы кайбер объектив факторларга бәйле:

- кече һәм урта эшмәкәрлек проблемаларының катлаулылыгы һәм күптөрлелеге, программа чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру максатыннан, аларны интеграцияләү зарурлыгы;

- төрле дәрәҗәдәге хакимият органнарының һәм дәүләтнеке булмаган оешмаларның, шул исәптән эшмәкәрләрнең иҗтимагый берләшмәләренең, эшмәкәрләр проблемаларын хәл итү буенча хезмәтен координацияләү ихтыяҗы.

Программаны эшләү зарурлыгы шулай ук куллану базарын товарлар һәм хезмәтләр белән баетуда кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларының роле арта баруы, бюджетны салым керемнәре белән тулыландыру, җәмгыятьтә эшсезлек һәм социаль киеренкелек дәрәҗәсен киметү белән бәйле.

«2019-2023 елларда Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районында кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү» муниципаль программасы кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өчен уңай шартлар тудыру буенча чаралар комплексы булып тора һәм кече һәм урта эшкуарлыкка ярдәм итүнең финанс һәм башка формаларында уңай казанышларны исәпкә алып формалаштырылган.

Шулай итеп, кече һәм урта эшкуарлык үсешенә йогынты ясый торган проблемаларны бары тик эшкуарларның үзләре, дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнарының уртак тырышлыгы һәм килешенгән эше, программалы максатчан ысул ярдәмендә генә хәл итеп була. Кече һәм урта эшмәкәрлекне алга таба үстерү район хакимияте тарафыннан өстенлекле бурычларның берсе буларак карала.

Приложение №1
к Программе
«Поддержка и развитие малого
и среднего предпринимательства
в Бавлинском муниципальном районе
Республики Татарстан на 2019-2023 годы»

Основные ключевые показатели
по развитию малого и среднего предпринимательства
в Бавлинском муниципальном районе на 2019-2023 годы

Наименование показателя	Ед. из.	2019г. прогноз	2020г. прогноз	2021г. прогноз	2022г. прогноз	2023г. прогноз
Всего экономически активных субъектов малого предпринимательства	ед.	183	186	189	192	195
ИП с основным государственным регистрацион-ным номером, всего	чел.	650	655	660	665	670
Доля занятого населения в сфере малого и сред-него предпринимательства к среднесписочной численности работников всех предприятий района	%	20,2	20,3	20,4	20,5	20,6
Численность занятых в сфере малого и среднего предпринимательства, включая ИП и самозанятых	ед.	2636	2670	2725	2821	2906
Доля малого и среднего бизнеса в валовом терри-ториальном продукте	%.	10,6	10,6	10,6	10,6	10,6
Доля налогов и налоговых платежей от МСП в общем объеме всех поступлений в местный бюджет	%	12,4	12,6	12,9	13,2	13,5
Доля закупок заказчиков, участниками которых являются субъекты МСП	%	39,0	39,5	40,0	41,0	45,0

Приложение №2
к Программе
«Поддержка и развитие малого
и среднего предпринимательства
в Бавлинском муниципальном районе
Республики Татарстан на 2019-2023 годы»

Перечень основных мероприятий
муниципальной программы «Поддержка и развитие малого и среднего предпринимательства в Бавлинском муниципальном районе Республики Татарстан на 2019-2023 годы»

Наименование задачи	Наименование основных мероприятий	Исполнитель программных мероприятий	Сроки выполнения основных мероприятий	Источники финансирования
1	2	3	4	5
1. Развитие инфраструктуры поддержки МСП	1. Предоставление земельных участков, свободных производственных помещений, площадок в целях развития приоритетных направлений малого бизнеса района (на официальном сайте Бавлинского муниципального района своевременно размещать и пополнять информацию о наличии свободных земельных участков для индивидуального жилищного строительства и ведения личного подсобного хозяйства. Сократить сроки прохождения административных процедур в сфере строительства и земельно-имущественных отношений)	МКУ «Палата имущественных и земельных отношений Бавлинского муниципального района Республики Татарстан»	в течение периода	республиканский бюджет, местный бюджет

	2. Осуществление мер по обеспечению участия малого и среднего предпринимательства в выполнении муниципальных заказов (Федеральный закон от 05.04.2013 №44-ФЗ «О контрактной системе в сфере закупок товаров, работ, услуг для обеспечения государственных и муниципальных нужд») (проводить семинары, обучения с субъектами малого бизнеса по участию в конкурсах, аукционах согласно ФЗ от 05.04.2013 №44-ФЗ)	МКУ «Палата имущественных и земельных отношений Бавлинского муниципального района Республики Татарстан»	в течение периода	республиканский бюджет, местный бюджет
	3. На сайте муниципального района своевременная актуализация перечня муниципального имущества Бавлинского муниципального района Республики Татарстан, свободного от прав третьих лиц и предназначенного для предоставления субъектам МСП	МКУ «Палата имущественных и земельных отношений Бавлинского муниципального района Республики Татарстан»	в течение периода	республиканский бюджет, местный бюджет
	4. Предоставление в соответствии с действующим законодательством субъектам малого и среднего предпринимательства во владение и (или) в пользование муниципального имущества	МКУ «Палата имущественных и земельных отношений Бавлинского муниципального района Республики Татарстан»	в течение периода	республиканский бюджет, местный бюджет

	5. Поддержка развития предпринимательства на селе путем оказания помощи в создании КФХ, ИП, семейных ферм, в том числе при оформлении земельных участков и зданий (предоставление субсидий, оказание содействия для участия в программах государственной поддержки)	Управление сельского хозяйства и продовольствия в течение периода Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет, местный бюджет
	6. Консультирование предпринимателей по вопросам открытия, ведения и развития бизнеса	Отдел экономики и территориального развития Исполнительного комитета Бавлинского муниципального района Республики Татарстан	в течение периода	республиканский бюджет, местный бюджет
2. Создание объектов инженерной инфраструктуры и улучшение системы доступа МСП к необходимым ресурсам для	1. Разработка и совершенствование сайта для бизнеса и инвесторов	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет
	2. Создание промышленных площадок, агропромышленных парков	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет

реализации инвестиционных проектов	3. Привлечение резидентов на свободные промыш-ленные площадки	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет
3. Реализация мер финансовой поддержки субъектов МСП	1. Предоставление субсидий в целях развития приоритетных направлений малого бизнеса района (сельское предпринимательство, пассажирские перевозки)	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет
	2. Оказание содействия в участии индивидуальных предпринимателей, предприятий и организаций малого и среднего бизнеса в программе «Лизинг-грант» и иных грантах и программах	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет
4. Устранение административ-ных барьеров в рамках реализации инвестиционных проектов	1. Ежеквартально с участием Главы Бавлинского муниципального района организация встреч с предпринимателями района и города для рассмотрения и решения актуальных вопросов в развитии предпринимательской деятельности	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	финансирование не требуется
	2. Ежемесячное проведение «Дня открытых дверей» для субъектов малого и среднего предприниматель-ства с участием представителей служб города и района	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	финансирование не требуется

	3. Консультирование и оказание содействия в решении вопросов подключения к инженерным сетям	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	финансирование не требуется
5. Поддержка социального предпринима-тельства	1. Оказание адресной юридической помощи предпри-нимателям. Правовое просвещение в сфере развития социального предпринимательства	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет и местный бюджет
	2. Подготовка и переподготовка, повышение квали-фикации предпринимательства социальной сферы	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет и местный бюджет
	3. Оказание финансовой, имущественной и информационной поддержки социально оринтиро-ванным некоммерчесикм организациям (СОНКО)	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет и местный бюджет
6. Повышение эффективности информационного обеспечения субъектов малого и среднего предпринима-тельства	1. Поддержание сотрудничества с районной газетой «Хезмэткэ дан» («Слава труду») в целях повышения информированности работников малого и среднего бизнеса (ежемесячно размещать публикации о развитии малого бизнеса в районе)	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	финансирование не требуется
	2. Освещение деятельности сельхозтоваропроиз-водителей Бавлинского муниципального района	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального	в течение периода	финансирование не требуется

		района		
	3. Открытие в местной газете рубрики «Успешный предприниматель» для формирования положитель-ного имиджа предпринимательской деятельности	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	финансирование не требуется
	4. Организация конференций с молодежью, желаю-щей открыть собственное дело, с участием успешных предпринимателей, представителей биз-неса и власти	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	финансирование не требуется
7. Развитие малого и среднего предпринима-тельства в приоритетных для района отраслях экономики	1. Развитие малого и среднего предпринимательства в сфере: сельского хозяйства, пищевой и перерабатывающей промышленности, транспорта, придорожного сервиса, туризма, культурно-спортивного и массового досуга	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет, местный бюджет
	2. Проведение постоянного и системного мониторинга образования административных барьеров, анализа проблемных ситуаций	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет, местный бюджет
	3. Создание условий, способствующих расширению деятельности МСП в приоритетных для района отраслях экономики	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет, местный бюджет

	4. Проведение анализа по видам деятельности малого бизнеса с определением слабых сторон	Исполнительный комитет Бавлинского муниципального района	в течение периода	республиканский бюджет, местный бюджет
8. Нормативно-правовая база	1. Мониторинг нормативно-правовых актов Бавлинского муниципального района в части поддержки МСП	Юридический отдел Исполнительного комитета Бавлинского муниципального района	в течение периода	финансирование не требуется
	2. Внесение изменений в существующие нормативно-правовые акты муниципального района	Юридический отдел Исполнительного комитета Бавлинского муниципального района	в течение периода	финансирование не требуется
	3. Повышение уровня правовой защиты и качества правовых услуг, оказываемых субъектам МСП	Юридический отдел Исполнительного комитета Бавлинского муниципального района	в течение периода	финансирование не требуется
	4. Размещение на сайте Бавлинского муниципального района информации о действующих нормативно-правовых актах во вкладке «Предпринимательство»	Юридический отдел Исполнительного комитета Бавлинского муниципального района	в течение периода	финансирование не требуется
9. Подготовка	1. Организация и проведение совместно с ГКУ «Центр	Отдел экономики и	в течение	финансирование

квалифициро-ванных кадров для сферы малого и среднего предпринима-тельства	занятости населения г. Бавлы» семинаров, курсов для незанятого населения по созданию собственного дела и развитию малого предпринимательства	территориального развития Исполнительного комитета Бавлинского муниципального района, ГКУ «Центр занятости населения города Бавлы»	периода	не требуется
	2. Оказание содействия в организации обучения, в том числе в форме дистанционного обучения для субъектов малого и среднего предпринимательства	Отдел экономики и территориального развития Исполнительного комитета Бавлинского муниципального района, ГКУ «ЦЗН»	в течение периода	финансировании не требуется